

Mogelijkheden voor duurzaamheid in Europese aanbestedingen

Ditmar Waterman

Werkzaam bij PIANOo

Professioneel en Innovatief Aanbesteden, Netwerk voor Overheidsopdrachtgevers

Opzet

- Achtergrond
- Kansen voor duurzaamheid:
stap voor stap
- Reacties

Achtergrond

- Aanbesteden ongeveer 16% BNP (NL: >20%)
- Grote invloed op interne markt
- Niet alleen economische, maar ook “duurzame” impact
- Duurzaam aanbesteden: twee werelden trouwen
- Noopt tot huwelijkse voorwaarden

Achtergrond

Uitgangspunten overheidsinkoop:

- Belastinggeld!
- Dus: verantwoorden beslissingen
- Komt neer op: beginselen ter garantie van
  - Gelijkheid ("Griekse aanbieder"?)
  - Transparantie (Spelregels duidelijk en helder?)
  - Proportionaliteit (Nodig voor opdracht?)
- Dus concreet: duurzaam aanpassen aan inkoopkader -> aantoonbaar, vergelijkbaar en verifieerbaar

Kansen voor duurzaamheid: stap voor stap

• Fase 1	Duurzaam inkoopbeleid Bepalen van de opdracht	Beleid
• Fase 2	Technische specificaties Selectiecriteria Gunningscriteria	Aanbe- steding
• Fase 3	Contractvoorwaarden	Contract

Fase 1 Duurzaam inkoopbeleid

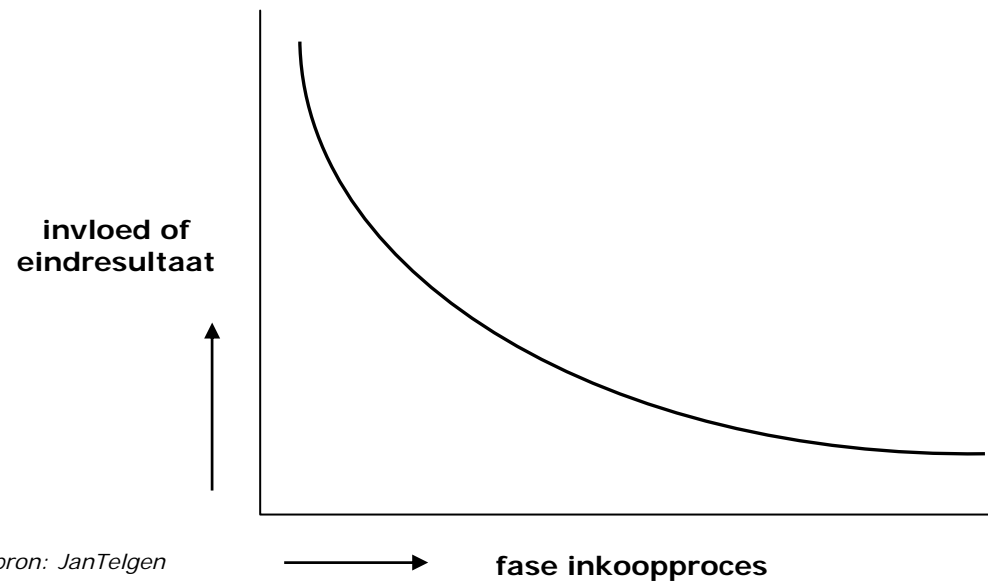
- **Kies je strijd:**
  - Milieu: klimaat, uitstoot, energiebesparing, afval, etc.
  - Sociaal: arbeidsomstandigheden, werklozen, sociale werkvoorziening, kinderarbeid, etc.
- **Laaghangend fruit eerst:**
  - Hoogste milieu-impact,
  - Grootste kostenvoordelen,
  - Best beschikbare markten,
  - Kleinste juridische risico's

**Vermijd afbreuk bij management/politiek, win harten
Wees zichtbaar (voorbeeldfunctie)**

Fase 1 Duurzaam inkoopbeleid

Concrete aanbestedingen:

“Goed begin is het halve werk”:

Fase 1   Bepalen van de opdracht

- Fase met grootste invloed op eindresultaat!!!!
- Eerst verdiepen in vraag (wat heb ik nodig?), niet meteen naar concrete oplossingen
- Marktonderzoek: weet wat er is en wat het kost, (let op: niet laten leiden door specifieke leverancier of product)
- Waarom? "*Open mind*" houden voor M&S oplossingen + profiteren van innovatievermogen markt

Fase 2 Technische specificaties

- Minimaal: gebruik specificaties SenterNovem, maar blijf altijd zelf denken!
- Meer dan minimaal: gebruik mogelijkheden waar geen SN criteria zijn of om verder te gaan dan SN criteria
- Mogelijke oplossing: opdrachtbeschrijving blijven openhouden
- Juist hier: aantoonbaar, vergelijkbaar en verifieerbaar.

Technische specificaties (vervolg)

- Pas op met milieu/sociale keuren (FSC, SA8000, etc.):
  - Niet als zodanig verplicht stellen
  - Gebruik onderdelen als "inspiratie"
  - Vraag als bewijsmiddel, maar laat ook altijd andere bewijsmiddelen toe
  - Single criterium keuren (als energielabel) makkelijker
  - Douwe Egberts vs Provincie Groningen: geen oordeel hierover
- Gebruikte materialen: gerecycled, geen schadelijke stoffen
- Productieprocessen: duurzame energie biologisch voedsel

Fase 2 Selectiecriteria

- Uitsluiting bij delicten
(dumpen afval, overtreden arbeidsomstandighedenwetgeving)
- Ervaring met opdrachten
(milieuvriendelijke architectuur of "design for all" voor producten)
- Technische capaciteit voor uitvoering contract
(milieuzorgsystemen)
Alleen voor werken en diensten en "waar passend"!

Fase 2 Gunningscriteria

- Let op! Minder sterk dan technische specificaties (= voldoen/niet voldoen), door weging met andere factoren!
- Erkenning milieu (en sociale) aspecten als gunningscriteria bij aanbesteden
- Echter, niet onbeperkte vrijheid:
  - Verband houden met voorwerp opdracht (zie ook Douwe Egberts vs Groningen)
  - Geen onbeperkte vrijheid bieden -> *alle behoorlijk geïnformeerde en normaal oplettende inschrijvers de juiste draagwijdte kunnen begrijpen en zij deze op dezelfde manier interpreteren*
  - Vooraf bekendgemaakt
  - Geen strijd met Gemeenschapsrecht

(HvJ C-513/99 en C-496/99)

Fase 3 Contract (voorwaarden)

- Aanbestedingsprocedure is beëindigd, contract is nieuwe fase (na ondertekening)
- Aanbestedingsrecht in principe niet meer van toepassing (dus ook niet beperkingen)
- Echter, door uitwerking contract op aanbesteding toch aantal eisen:
  - Conceptcontract voegen bij bestekstukken (vooraf bekendmaken)
  - Geen strijd met Gemeenschapsrecht (bijv. discriminatie naar nationaliteit)

Fase 3 Contract (voorwaarden)

Voordeel:

- Veel mogelijkheden voor meenemen “duurzaam” in contract (weinig juridische beperkingen)

Nadelen:

- Geen (directe) invloed op wie de winnaar wordt
- Mogen geen verkapte specificaties of criteria zijn (Commissie)
- Pas op! Linken met aanbesteding: toch toetsing aan aanbestedingsregels

Let op! Ook overeenkomst moet precies zijn, anders hoe wanprestatie aantonen?

Reacties?